

sed etiam efficacissimus intercessor, et piissimus excusator. Unde nec allocutus est Iudicem qui prece non flectitur, sed paterno nomine suo blandiens Genitori, sibi quasi conclusit nihil tanto Filio denegandum. Nec insuper ait: examina Pater, vide Pater, considera Pater: sed *dimitte*, inquit, *Pater*, quasi dicat: Etsi iustitia punitionem requirat ex actibus suis, misericordia tamen remittat gemitibus meis.

176. Ad quos etiam referatur oratio, et petitio sua, quum dicit: *Dimitte illis*, licet indeterminate loquatur; tamen ad tria hominum genera dici potest quod dilatavit dilectionis mentem: primo ad ipsos crucifigentes, secundo ad Iudeos ignorantes, tertio ad quoslibet peccatores.

EPIPHANIA D. N. I. C.¹

Christus orat pro crucifigentibus, pro Iudeis ignorantibus, pro peccatoribus.

ROMO enim direxit dilectionis, et orationis intentionem ad ipsos crucifigentes; et, ut erga eos paternam iustitiam ad misericordiam flectat, ignorantiam illorum allegat, dicens: *Quia nesciunt quid faciunt*. Sciunt utique quod crucifigunt; ignorant quem crucifigunt. Romani enim erant, aut de gentibus incircumcis ministri, et milites Pilati qui hoc ad litteram exercebant, nutriti sub cultu perfidiae, quae dicebatur servitus idolorum; nec assueti fuerant va-

¹ Simul autem ut Christus Dei Filius nostram in Virgine Matre naturam suscepit, etiam pro nobis pati coepit. Ab illo namque momento usque ad spiritus exhalationem in cruce numquam gravissimis cordis doloribus caruit, sed toto vitae suae spatio propter nos dirissime sese affixit, ut nos cum Patre in gratiam restitueret; simul etiam ut suo exemplo animaret nos ad perferenda huius vitae mala, et ad fugiendam omnem mundi dissolutionem et voluptatem, amplectandamque poenitentiam, et arctam viam illam, quae dicit ad vitam (Lanspergius *in solemn. Annunt. B. V. M.*).

ticiniis Prophetarum, ut conjecturari possent aliquando Dei Filium in carne venturum; unde omnino nesciebant quem crucifigebant. Quamobrem misericorditer subvenit eis pietas Salvatoris. Omnis enim culpa filius veniam promeretur quae ab ignorantia, quam quae a malitia exordium sumit. Nesciebant enim quid facerent, quum fidem credulam adhiberent diffamationibus Iudeorum, et eis gestientes placere, animosius Christum poenis crudelissimis afficiebant. Proinde Christus in poenis agitatus a malis, repletus dolore, sed coactus amore, pro eis interpellat ad Patrem: *Pater, dimite illis, quia nesciunt quid faciunt*, quasi dicat: Iudei, licet non propriis manibus, tamen odio et malitia¹; isti vero officio, et obedientia² crucifigunt.

178. Secundo potest ex Christi magna pietate comprehendendi quod etiam ipsi Iudei ad hanc intercessionem pro consequenda indulgentia pertinenter, illi dumtaxat qui Christum omnino ignoraverunt; si vero scientes in istam orationem venissent, frustra Salvator dimissionis causam subiunxisset: *Quia nesciunt quid faciunt*, est siquidem *quia* semper redditio causae. Quomodo ergo scientes quae fiebant, et faciebant, aut consentiebant in necem Filii

¹ Impetravit quod petierat, multaque statim de Iudeis millia crediderunt, » ait (S. Hieron., *Ep. ad Hedib.*): et nota sunt conversiones infidelium in ipso Calvario.

² Peccaminose tamen etiam ex circumstantiis crudelitatis, ex notissima Christi innocentia vel ab ipso Pilato proclamata, etc.

Dei ad istam orationem potuissent pertinere, quum *quia* tantum de ignorantia pro redditione causae proponatur? Quomodo etiam Gentiles, seu Iudei ignorantiae potuissent excludi, quum pro peccatoribus exoraret, et velit omnes homines salvos fieri?

179. Tertio dici potest quod ad quoslibet peccatores dirigebat intentionem; qui quantacumque malitia offendere videantur, tamen quatuor ignorantias habent: ignorant enim quantam Iudicis maiestatem offendunt, quantam Patris benignitatem contemnunt, quantum turpitudinem animae suae infligunt, ac quantum tormentum aeterni cruciatus incurront.

DIE II. INFRA OCT. EPIPHANIAE

Duo latrones: argumenta confusionis.

AM igitur Christo crudeliter in cruce pendente, I sibi in poena simili, sed in dispari causa crucifixerunt cum eo alios duos latrones, unum a dextris, et aliud a sinistris, ut Christus perversa intentione agentium esset in medio damnatorum, quasi similibus sceleribus involutus. Fuit in mysterium nihilominus ante praedicta (Is. LII) haec infesta societas: *Et cum sceleratis deputatus est*; ut nihil in Christo credatur, aut ex Christo aliquid fortuito provenisse. In his igitur manifeste clarescit quanta pro nobis voluit pati, in cuius passione, et morte tot et tanta insimil concurrerunt, quae augmentum dederunt illius confusioni. Nam voluit

pati in civitate Metropolitana, in qua ante sex dies fuerat gloriose receptus: in festo solemni azimorum, quando de universo populo Israel convenire debebat: hora meridiana, quando plures concurrere poterant ad videndum: erectus in altam crucem in Calvario monte, ut ab omnibus melius videtur: in loco punitios malefactorum, in medio latronum, totaliter nudus ad spectaculum opprobrii erectus. Denudationem autem exprimit Ambrosius, dicens: Auctor nostrae salutis sic nudus positus fuit in patibulo crucis, sicut nudus exivit de utero Virginis. Secundum autem quosdam, Mater videns sic vituperose nudatum, velum capitisi sui sumens, ad Christi pudibunda proiecit; quodque ad solamen Virginis illis pudibundis locis miraculose adhaesit: quod si verum fuerit, ignoratur¹. Inter fideles autem pingitur crucifixus in illis locis velatus potius pro aspicientium honestate, quam pro illius actus astruenda veritate. Quum enim tunc tempus esset diri iudicii pro nobis impiis super Filium Dei, non mihi appetet tunc aliquid miraculum factum quod eius dolorem, vel dedecus breviaret, seu aliquid adiutorium patienti Dei Filio ministraret. Sed ma-

¹ Haec velatio communiter admittitur. Cfr. BEN. XIV:
« Etsi enim varii loci adduci possunt in quibus statuitur cruciariorum esse cruci affixos nudos, tamen pariter certum est nudos etiam illos dici apud veteres qui nihilominus aliquo velamine tecti sunt, cuius loquendi modi exempla sat multa reperiuntur », ait Knabenbauer: Et iuxta Fillion hoc velamen omnino adhibebatur.

gis ipse Jesus secundum suam Divinitatem operans, et secundum charitatem amplectens, elegit omnia facere, atque permittere quae possent eius dedecus augere, et ampliare dolorem.

181. Post haec autem de mandato Pilati, non intelligentes altitudinem rei gestae, per triumphalem titulum Iesum a reliquis distinxerunt. Tenor tituli talis erat: *Iesus Nazarenus Rex Iudeorum*; quae verba in quadam assidula scripta erant, et apposita humano studio super caput eius amote paullisper, non quod caput ipsa contingeret. Hic titulus elemento triplicis linguae scriptus erat, scilicet, Hebraice, Graece, et Latine: de quo titulo supra serm. 49, latius dictum est. In his tribus linguis, secundum Theophilum, ideo scriptus est, quia illae erant principales linguae, ut aperte insinuaretur quod ipse erat Rex Theologiae quantum ad Hebreos in quibus erat Dei scientia: Philosophiae quantum ad Graecos in quibus erat philosophica eloquentia: et Practicæ quantum ad Romanos et Latinos in quibus erat bellandi et regendi potentia. In his tribus linguis Apostolus suas scripsit epistolas, unam ad Hebreos, duodecim ad Graecos, et unam solum ad Romanos.

182. Magno tamen praesagio futurorum est actum ut in his tribus linguis Jesus Rex fuerit appellatus; nam et Christum statim mundo editum sequitur titulus, nomen, res, famaque, virtutes: *Ubi est qui natus est Rex Iudeorum?* (MATTH. 11). Ipsum quoque miracula facientem, quum Ierosolymam super subiugalia introiret, Regem vult eum turba preferre,

ac Rex Israel a populo proclamatur. Nunc quoque moriens Rex scribitur Iudeorum, ut ex hoc manifeste clarescat quod Jesus homo unitus Deo, nascens, vivens, et moriens creditur Rex omnium saeculorum; nihilque sibi propter ea quae passus est fuisse de regia maiestate sublatum. Quod et Ioann. Apoc. cap. xix alta contemplatione conspexit, quum ait: *Et habebat in vestimento, et fere more eius scriptum: Rex Regum, et Dominus Dominantium.*

DIE III. INFRA OCT. EPIPHANIAE

De titulo crucis et de murmuratione Iudeorum.

HUNC ergo titulum multi legerunt Iudeorum, tam hora qua superpositus erat, quam deinceps; quoniam prope civitatem erat crucifixionis locus, ad quem facilis erat egressus, et regressus in civitatem.

184. Murmuratione iam in populo devoluta, Princes Iudeorum adiere Pilatum, rogationibus deprecantes, et argutis sermonibus suadentes ut aut deleret titulum, aut superadderet *quia ipse dixit: Rex sum Iudeorum.* Sed magna fuit Pilati non ex se, sed ex Deo constantia, ut nec deleret quod scripsit, nec adderet quod Iudeorum pravitas submissa falsitate quæsivit. Unde admiratione magna suspendimur quod Pilatus non denegavit Iudæis Christi mortem, et tamen nunc tituli denegat abo-

litionem, sive additionem, dicens: *Quod scripsi, scripsi.* Quod quidem divino mysterio factum est quod hunc titulum abolere non potuit, quamvis sententiam mortis expavescens, aut male suasus emiserit, quoniam die tertia resurrexit; sicut nec Ascalonita poterat delere hunc titulum: *Ubi est qui natus est Rex Iudeorum?* (MATTH. II), ut mystice innuat quod postquam Pilati decretum non potuerunt mutare Iudei, quomodo mutare potuerunt quod Jesus non sit Filius Dei? Si sic hominum decreta firmantur, quæ Deus aeternus statuit quomodo mutabuntur? Magna nempe iniquitas est quando nocentes ex omni parte iudicari velint penitus innocentes. Criminosus quoque est velle iniquitatem regulis et floribus ornare iustitiae, quam delinquere impetu voluntatis.

185. Intelligendum tamen est pro historiae veritate quod, dum Christus cruci affigebatur, nulla de superscriptione ad Pilatum relatio facta est; intendebant enim omnes crudeli ministerio, et vacabant derisionibus impie pro pietate pendentis. A sexta autem hora, quando Christus crucifixus est, factæ sunt tenebrae usque ad horam nonam, ut timentes fere omnes absconderentur, nec lux præstabat conferens ad lecturam; a nona vero, confugatis tenebris¹ et cum lux adesset haec concerto facta est.

¹ Van Steenkiste, in Matthæum, censem: « Tenebras miraculosas non subito ingruisse, statim ac Jesus cruci affluxus fuit; sed eas a meridie paulatim increvisse, adeo

DIE IV. INFRA OCT. EPIPHANIAE

De vestimentorum Christi divisione.

DEORATIS autem patibulis corporibus damnatorum, et titulo posito super Christum, Pilati milites se ad vestimenta dolentis, et pauperis dividenda, tamquam data eis in praedam, convertunt, et illius pallium scindunt in quatuor partes, et accipientes tunicam, qua sub pallio utebatur, quam omnino inconsutilem, et integrum, et in nullo divisam, et omni divisioni cognoscentes ineptam, velut rem pulchram in toto, et competentibus usibus aptam, turpem vero in partibus scissis, aptis usibus non tradendam; illam penitus non dividere decreverunt; eam taliter disponentes, ut eius esset cui sors desuper ei missa concederet; unde Ioann. ait, quod milites dixerunt ad invicem: *Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit*; nam sicut Proverb. xviii cap. Salomon ait: *Contradictiones comprimit sors, et inter potentes quoque diudicat*; quod et factum est, ut Scriptura impleretur quae Psal. xxi, ait: *Partiti sunt vestimenta mea sibi, et super vestem meam miserunt sortem*. 186. Ex his manifeste clarescit quod Omega Christi rediit ad Alpha illius; ut qualiter pauper natus sit, et pauper mortuus est, nudus habendi et voluntate

ut circa horam tertiam ad summum densitatis gradum pervenerint.

ingressus est, sic et progressus, sic quoque egressus est; haec tamen in mysterio contingebant; nam vestis Filii Dei assumpta Humanitas est.

187. Quatuor partes factae sunt quatuor militibus distributae; etenim ad quatuor mundi partes Christi Humanitas per fidem distributa est, et omnibus ipsis dumtaxat qui militaverunt in militia novi Regis. Tegebant Christum vestimenta eius, sed expoliatus est, ut nobis omnino eius mysteria patefiant; et amor, quo ab aeterno nos dilexit, ut, elucescat clarius, divisa sunt, ut numquam velamentum ultra conveniat; nam neque ulterius cooperiendum est Christus, sed per amplius in gloria revealandus. Intelligimus iam enim ex fide omnia opera et mysteria eius, mores atque doctrinam, et totus patefactus in aere expiravit.

188. Tunica autem inconsutilis quae dividi non potuit nostrae fidei arguit unitatem, unitas autem omnino indivisibilis est; sic et unitas nostrae fidei scindi nequit; potest nempe homo a fide rescindi, sed fides potest nullo modo praescindi, sicut de hoc plenius supra serm. 3, artic. 1, per totum dictum est. Significat etiam charitatem quae vera protinus est atque una, quamvis ab ea multi progrediantur effectus; nec per hoc dividi potest, veluti solis radii, qui numerositate ab ipso resplendent; servant tamen in origine unitatem. Non enim sol dividitur, etiam si radii dividantur, unum quidem est corpus luminis, etiam si multiplicentur radii lucis; utraque enim vestis est desuper contexta per totum. Hanc texturam merito appellaverunt Mar-

tyrum, et Ecclesiae passiones, et cuncta opera, quae fidei et charitatis construunt pulchritudinem, et astruunt firmatatem.

DIE V. INFRA OCT. EPIPHANIAE

Christus crucifixus illusionibus, improperiis et contumeliis iniuriatur.

ILLUDEBATUR ab omnibus Christo in cruce pendenti, et fere omnis vilitas sibi obiciebatur in faciem: *Nan et praetereuntes blasphemabant in eum moventes capita sua, et dicentes: Vah! qui destruis templum Dei, et in triduo reaedificas illud, salva temetipsum: si Filius Dei es, descende de cruce.* Nec mirum si praetereuntes blasphemabant, quia non subsistunt, ut agnoscant invisibilem veritatem. Praetereuntes quidem erant Iudei, nec in Scripturis substiterunt, ut in eis Christum reperire possent. Remiserat eos Dominus ad Scripturas, ut, in ipsis subsistendo, non praetereundo, scrutarentur, quoniam ipse testimonium perhibebant de ipso. Sed movebant capita sua, velut phrenetici, quibus obnubilatum est iudicium rationis. Arguendo improperabant: *Vah! qui destruis templum Dei, et in triduo reaedificas illud.* Si hoc poteras, quare temetipsum salvare non potes? Filii hominum te posuerunt in cruce, et si tu Filius Dei es, ostende te super homines, descendere de cruce.

190. Non curabat improperia Christus; nec movebatur animus eius, ut occultam potentiam vellet demonstrare derisus, nec hominum violentia crucifixus erat. Propterea nec suggestione deridentium hominum desigebat, nec de cruce etiam descendebat, impatiens victus: *Similiter et Principes Sacerdotum illudentes cum scribis, et senioribus dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Si Rex Israel est, descendant nunc de cruce, et credimus ei;* ut verificaretur quod Prophetæ (PSAL. xxi) in persona Domini, ait: *Omnes videntes me deriserunt me: locuti sunt labiis et moverunt caput.* Et iterum: *Audivi vituperationem multorum commorantium in circuitu.*

191. O impia vilitas et crudelis iniquitas! illudere homini in proximo morituro! Petunt de cruce descentum in argumentum potentiae et virtutis, atque falso spondent credulitatem, si de cruce descederet, qui tamen ei credere noluerunt, quum mortuus et sepultus a mortuis resurrexit; quod altioris virtutis fuit.

192. Vide quanta crudelitate saeviunt contra Christum, quando non sufficerat eis tanta exercuisse ludibria contra eum per totam noctem usque ad istam horam; sed, tamquam effrontes, reiecto omni humano pudore, mansuetissimo Agno insultare et in cruce morienti non cessant. Quid pensandum est quod fecerunt ei ministri Principum et Sacerdotum, quando hi seniores, in quibus debuit maturitas apparere, ex interno odio et furore in tot crudeles insanias exterius proruperunt, quod in

tanta festivitate dierum sanctorum, non erubescentes populum, contra omnem consuetudinem ad locum opprobriosi supplicii exiverunt morienti iusto tam crudeliter insultantes? Quid enim credendum est, quod ei fecerunt de nocte, quando illum in suis dominibus habuerunt, postquam nunc in publico coram populo tot illusionibus, improperiis et tumultu iam penitus morienti iniuriantur?

DIE VI. INFRA OCT. EPIPHANIAE

Boni Latronis praemium.

SECUNDUS Christi inflammans amor in cruce fuit mirae donationis. Tempore nempe abundantiae gratiarum, id est, quo suus Sanguis effundebatur in cruce, voluit Iesus Christus suam ostendere largitatem, et largissimam charitatem in muniberibus suis; unde ad conversum latronem Iesus alta promissione, Luc. xxiii cap., respondit, dicens: *Amen dico tibi, quia hodie tecum eris in paradyso.*

194. Circa hunc autem latronem tria ad praesens consideremus. Primo praemium, secundo meritum, tertio privilegium.

195. Primo enim consideremus praemium eius, quod ei a Christo in praedicto verbo largiflua charitate promissum est. Libet utique huius promissionis tam admirandae de quolibet verbo perquirere sensum, et tam ampliae gratiae, et amoris investigare dulcores.

196. Septem dulcores, seu dulcedines huic latroni Christus ampla misericordia dispensavit. Prima dicitur iuramenti veritas, secunda annuntiata pietas, tertia electiva charitas, quarta temporis brevitas, quinta divina societas, sexta aeterna stabilitas, septima gloriosa iucunditas.

197. Prima est iuramenti veritas, quia dicit: *Amen*, quod est iuramentum, sicut Propheta (Ps. cix) ait: *Iuravit Dominus, et non poenitebit eum.* Secunda est annuntiata pietas, quia subdit *dico*. Os autem Domini locutum est, quod non mentietur. Tertia est electiva charitas, quia addit *tibi*, scilicet, qui olim fuisti in tot sceleribus implicatus, nunc vero ex gratia ad me conversus. Quarta est temporis brevitas, quia subiunxit *hodie*, scilicet, sine diutina mora, ut magis florida gratia elucescat. Quinta divina societas, quam dicit *mecum*. Sed qui *adhaeret Deo, unus spiritus est cum eo.* Sexta aeterna stabilitas, adiunxit enim *eris*, scilicet, firmiter in aeternum. Septima est gloriosa, seu consummata iucunditas, quam exprimit, quam dicit *in paradyso*, id est, in Dei beata fruitione.

198. Quod in eodem die, sicut in sequenti tertia parte, ii cap., et cap. ult. patet, impletum est. Secundum enim Alex. de Ales super Lucam, notanter advertendum est, quod eodem tempore, atque hora, qua Adam iuste de paradyso eiicitur, latroni misericorditer aperitur; praevenit enim Christus hora nona moriendo latronem, secutus est latro, quasi vespere crurifragio celebrato.